

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

**СЕКТОР ЗА НАДЗОР НАД
ОБАВЉАЊЕМ ДЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**

СЕКТОР ОСИГУРАЊА У СРБИЈИ

Извештај за друго тромесечје 2015. године

Садржај:

1. Тржиште осигурања.....	4
1.1. Учесници на тржишту	4
Друштва за осигурање	4
Остали учесници на тржишту	5
1.2. Структура портфеља осигурања.....	5
1.3. Билансна сума и билансна структура	7
Билансна сума	7
Структура активе	7
Структура пасиве	8
2. Показатељи пословања.....	9
2.1. Солвентност.....	9
2.2. Квалитет имовине	10
2.3. Покривеност техничких резерви	10
3. Аутоодговорност.....	11
4. Закључак.....	12

Списак скраћеница и појмова

млн	милион
млрд	милијарда
T2	друго тромесечје у години – период од 1. 1. до 30. 6.

1. Тржиште осигурања¹

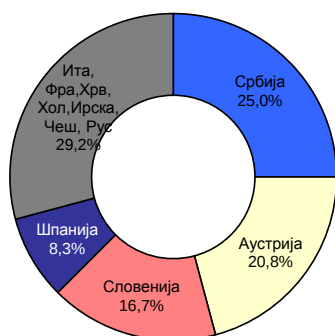
1.1. Учесници на тржишту

Друштва за осигурање

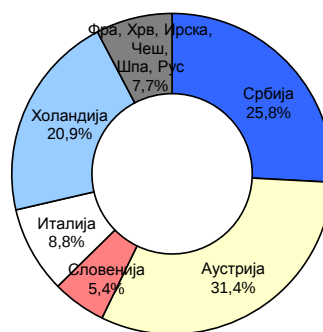
На крају Т2 2015. године у Србији су пословала 24 друштва за осигурање, што је за четири² друштва мање у поређењу са истим периодом претходне године. Искључиво пословима осигурања бави се 20 друштава, а пословима реосигурања четири друштва. Од друштава која се баве пословима осигурања, искључиво животним осигурањем бави се пет друштава, искључиво неживотним осигурањем њих девет, а и животним и неживотним осигурањем шест друштава.

Посматрано према власничкој структури капитала, од 24 друштва за осигурање, 18 је у већинском страном власништву, а шест у домаћем власништву.

Структура друштава за осигурање
према власништву у Т2 2015.

Билансна сума друштава за осигурање
према власништву у Т2 2015.

Извор: Народна банка Србије.

¹ Извештај је заснован на подацима које су друштва за осигурање дужна да достављају Народној банци Србије, а чија исправност није била предмет непосредне контроле Народне банке Србије. При анализи тржишта осигурања потребно је имати у виду да су промене у овом извештају посматране у односу на податке друштава за осигурање која су имала дозволу у Т2 2014. године.

² Народна банка Србије је у јулу 2014. године једном друштву за неживотно осигурање одузела дозволу за рад. Два друштва за осигурање, и то једно за неживотно и једно за животно осигурање, у септембру 2014. године су добила сагласност Народне банке Србије за спровођење статусне промене – припајање, док је једно друштво за животно осигурање у априлу 2015. године добило сагласност Народне банке Србије за добровољну ликвидацију.

Уласком на тржиште и добијањем гринфилд лиценци друштва за осигурање у страном власништву бележе преовлађујуће учешће, и то на крају Т2 2015. у премији животних осигурања са 92,7%, премији неживотних осигурања са 62,2%, укупној имовини са 74,2%, као и у броју запослених са 67,4%. Највећи број друштава за осигурање у страном власништву пореклом су из Аустрије, Словеније и Шпаније, а затим следе друштва из Италије, Француске, Хрватске, Холандије, Ирске, Чешке и Русије.

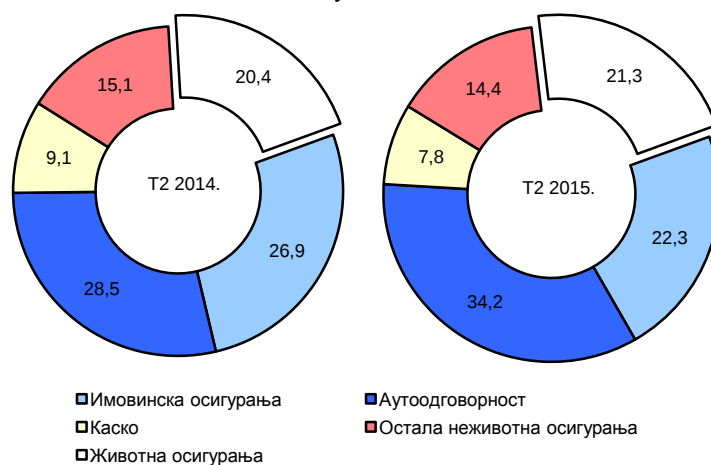
Остали учесници на тржишту

Поред друштава за осигурање на тржишту послује и: 19 банака које су добиле сагласност за обављање послова заступања у осигурању, 97 правних лица (друштава за посредовање, за заступање и за пружање других услуга у осигурању), 112 заступника у осигурању (физичких лица – предузетника), док је овлашћење за обављање послова заступања у осигурању, односно овлашћење за обављање послова посредовања у осигурању добило 15.457 физичких лица.

1.2. Структура портфеља осигурања

Укупна премија у Т2 2015. износила је 41,1 млрд динара (341 млн евра или 382 млн америчких долара)³, што представља раст од 15,9% у односу на исти период претходне године.

Укупна премија према врстама осигурања
у Т2 2014. и Т2 2015.
у %

Извор: Народна банка Србије.

³ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јуна 2015.

У структури премије, учешће неживотних осигурања износило је 78,7%, а учешће животних осигурања 21,3%. Раст учешћа животних осигурања са 20,4% у истом периоду претходне године последица је номиналног раста тих осигурања од 21,3%.

Посматрано према врстама осигурања, структура премије у Т2 2015. је слична структури у истом периоду 2014, уз бележење највећег учешћа осигурања од одговорности због употребе моторних возила (осигурање од аутоодговорности) у укупној премији од 34,2%, иза којег следе осигурање имовине од пожара и других опасности и осталих осигурања имовине – имовинска осигурања са 22,3%, животна осигурања са 21,3% и осигурање моторних возила – каско са 7,8%.

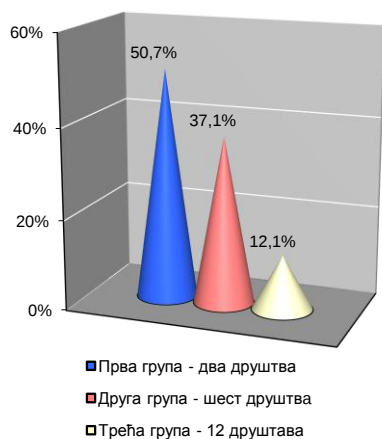
Премија неживотних осигурања у Т2 2015. бележи раст од 14,5% у односу на исти период 2014. године. Премија осигурања од аутоодговорности је остварила раст од 39,2%, док су премија имовинских осигурања, премија осигурања од последица незгоде и премија осигурања моторних возила – каско забележиле пад од 4,1%, 1,2% и 0,7%, респективно.

Осигурање од последица незгоде, које, између осталих, обухвата и обавезна осигурања као што су осигурање путника у јавном саобраћају и осигурање запослених од повреда на раду, професионалних обољења и обољења у вези са радом, у Т2 2015. године бележи учешће од 5,0%.

Ако се упореде учешћа премије добровољног здравственог осигурања, уочава се његов благ раст са 2,3% у Т2 2014. године на 2,4% у Т2 2015. године, праћен номиналним растом ове премије од 18,1%. При томе скоро три четвртине тржишта покривају два друштва за осигурање.

У аналитичке сврхе извршено је груписање друштава за осигурање према учешћу у укупној премији у три групе, с тим да прву групу чине два друштва са

Учешће у укупној премији по реер групама,
Т2 2015.

Извор: Народна банка Србије.

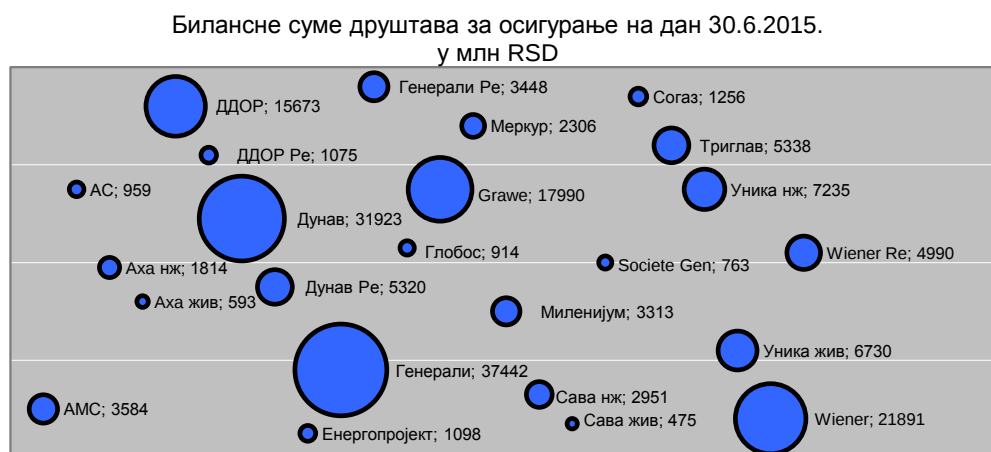
преко 15% у укупној премији, другу шест друштава са учешћем мањим од 15% и трећу 12 друштава са мање од 3% учешћа. У односу на исти период претходне године смањен је број друштава за осигурање, а једно друштво за осигурање је из треће *peer* групе прешло у другу *peer* групу, чиме је дошло и до промене учешћа самих *peer* група. Наиме, у Т2 2014. године прва група од два друштва покривала је 46,9% тржишта, друга, коју је чинило пет друштава, 36,0% и трећа, коју је чинило 17 друштава, 17,1%.

Концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом, који представља суму квадрата учешћа, у овом случају билансних сума свих друштава за осигурање, умерена је и на крају Т2 2015. године износила је 1.156⁴.

1.3. Билансна сума и билансна структура

Билансна сума

Билансна сума друштава за осигурање повећана је на крају Т2 2015. на 179,1 млрд динара (1.485 млн евра или 1.662 млн америчких долара)⁵, и то за 10,1% у односу на крај Т2 претходне године.

Извор: Народна банка Србије.

Структура активе

У структури активе друштава за осигурање, на крају Т2 2015. године 56,1% односи се на обртну имовину (од чега на финансијске пласмане 30,4%, а на потраживања 8,3%), а 43,7% на сталну имовину (од чега 32,1% на дугорочне финансијске пласмане, а 10,6% на некретнине).

У поређењу с крајем Т2 2014, када је учешће сталне имовине износило 58,8% (од чега 45,1% дугорочни финансијски пласмани, а 12,8% некретнине), а обртне имовине 41,2% (од чега 12,5% краткорочни финансијски пласмани, а 10,8%

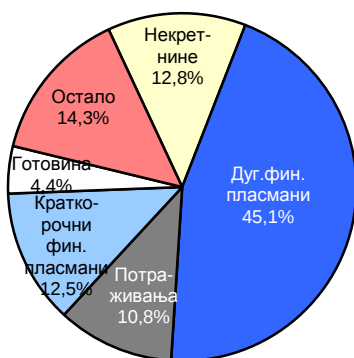
⁴ Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

⁵ Према средњем курсу Народне банке Србије на дан 30. јун 2015. године.

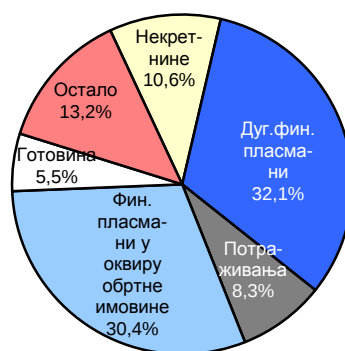
потраживања), може се закључити да се структура aktive променила у корист обртне имовине.

Највеће учешће у активи на дан 30. јуна 2015. године и даље имају дугорочни финансијски пласмани, а највећи номинални раст финансијски пласмани у оквиру обртне имовине, у односу на краткорочне финансијске пласмани на исти дан претходне године, што је првенствено резултат примене нове рачуноводствене подзаконске регулативе, која је утврдила нову структуру финансијских пласмана.

Структура aktive
на 30.6.2014.

Структура aktive
на 30.6.2015.

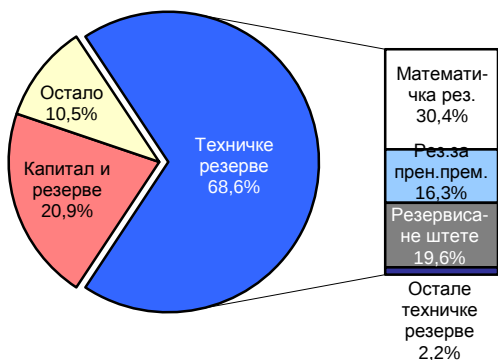

Извор: Народна банка Србије.

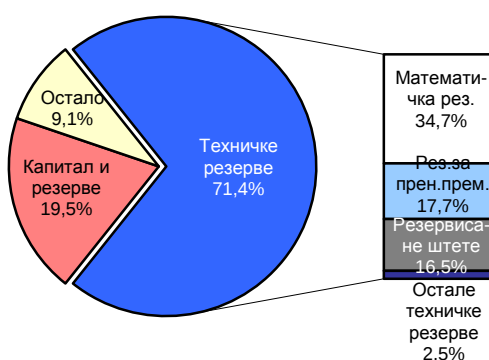
Структура пасиве

У структури пасиве на крају Т2 2015. године техничке резерве исказују учешће од 71,4%, а капитал и резерве од 19,5%.

Структура пасиве
на 30.6.2014.

Структура пасиве
на 30.6.2015.

Извор: Народна банка Србије.

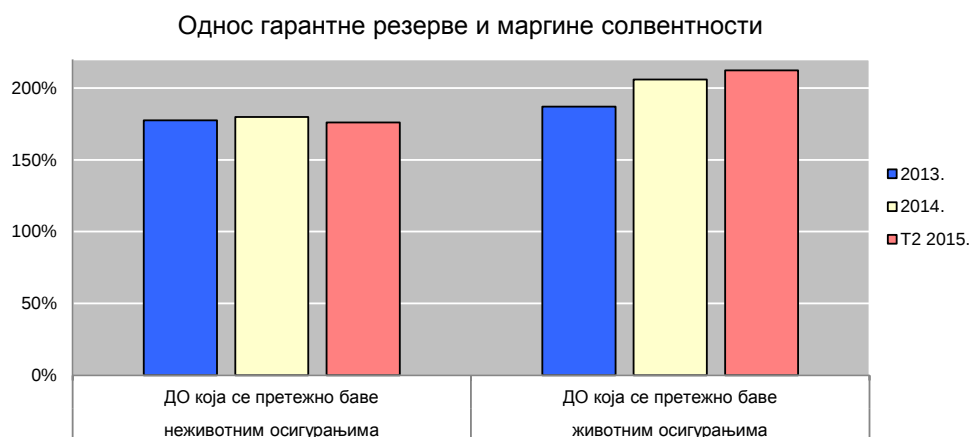
Капитал у износу од 34,6 млрд динара бележи занемарљив раст у односу на крај Т2 претходне године по стопи од 0,1%, док техничке резерве у износу од 126,5 млрд динара у посматраном периоду бележе раст од 11,8%, при чему је најзначајније учешће у овим резервама имала математичка резерва, са стопом раста од 22,5%. Резерве за преносне премије по учешћу следе иза математичке резерве и бележе номинални раст од 16,5%.

2. Показатељи пословања

2.1. Солвентност

Солвентност друштва за осигурање зависи од довољности одговарајуће ликвидне структуре и реалне вредности покрића техничких резерви за преузете обавезе, као и од довољности гарантне резерве као вида заштите осигураника у случају непредвиђених губитака у пословању, односно као амортизера за губитке који нису могли бити покривени техничким резервама.

Маргина солвентности је на крају Т2 2015. године износила 17,1 млрд динара, а гарантна резерва 30,0 млрд динара. На нивоу свих друштава у Србији која се претежно баве *неживотним осигурањима* однос гарантне резерве и маргине солвентности износио је 175,8%, а код друштава која се претежно баве *животним осигурањима* 212,3%.

Извор: Народна банка Србије.

2.2. Квалитет имовине

Учешће нематеријалних улагања, некретнина, пласмана у хартије од вредности којима се не тргује на тржишту и потраживања (као облика активе које може карактерисати отежана наплативост) у укупној активи друштава која се претежно баве пословима *неживотних осигурања* на крају Т2 2015. је на задовољавајућем нивоу и износи 23,1% (24,0% на крају 2014). Благо побољшање вредности овог показатеља последица је нешто бржег раста укупне активе од раста тих облика активе.

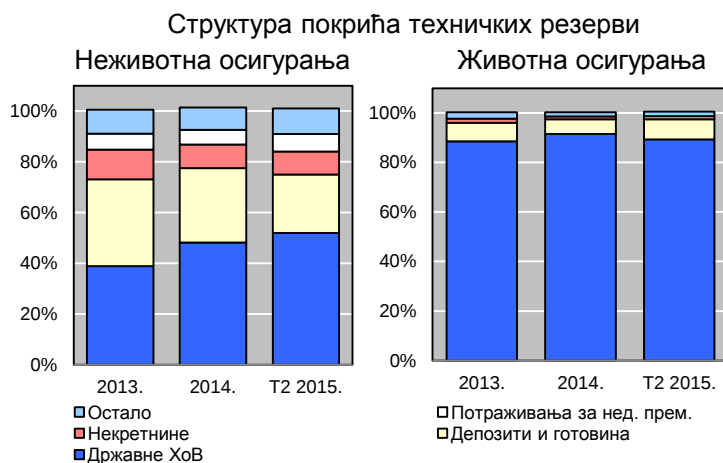
Код друштава која се претежно баве пословима *животних осигурања*, наведено учешће бележи смањење са 3,1% на крају 2014. године на 2,9% на крају Т2 2015. године. На промену вредности овог показатеља утицао је пад наведених облика активе.

2.3. Покривеност техничких резерви

Осим адекватног формирања нивоа техничких резерви, друштво је дужно да улаже средства зависно од врста осигурања које обавља, водећи рачуна о рочности обавеза, профитабилности и дисперзији улагања, а ради обезбеђења заштите интереса осигураника и трећих оштећених лица, односно благовремене исплате штета.

У друштвима која се претежно баве пословима *неживотних осигурања*, на крају Т2 2015. покривеност техничких резерви прописаним облицима активе износила је 101,0% (101,4% на крају 2014).

У друштвима која се претежно баве пословима *животних осигурања* покривеност техничких резерви прописаним облицима активе на крају Т2 2015. године износила је 100,5% (100,3% на крају 2014).

Посматрано укупно у Србији за сва друштва која се баве пословима осигурања, техничке резерве *неживотних осигурања* у Т2 2015. највећим делом биле су покривене државним хартијама од вредности са 52,0%, депоновањем код банака и готовином са 23,0%, инвестиционим некретнинама са 9,1% и потраживањима за недоспеле премије осигурања са 6,9%. У структури покрића техничких резерви *животних осигурања* најзаступљеније је улагање у државне хартије од вредности са чак 89,3%, а затим следе депоновање код банака и готовина са 8,1%.

3. Аутоодговорност

Обавезним осигурањем власника моторних возила од одговорности за штету причињену трећим лицима на крају Т2 2015. бавило се 11 друштава за осигурање – два мање у односу на исти период претходне године.

Премија осигурања од аутоодговорности у Т2 2015. остварује раст од 39,2% у односу на исти период претходне године.

Концентрација портфеља у овом сегменту је благо повећана, имајући у виду да у Т2 2015. три друштва за осигурање с највећим учешћем у премији осигурања од аутоодговорности покривају 66,8% тржишта, док су у истом периоду претходне године та друштва покривала 60,1% тржишта.

4. Закључак

Из упоредних показатеља Т2 2015. године и истог периода 2014. године издвајају се следеће промене у посматраном периоду:

- на тржишту Србије послује 24 друштва за осигурање – четири мање него у истом периоду претходне године, уз смањење броја запослених на 11.386 по стопи од 1,1%;
- остварен је раст билансне суме сектора осигурања за 10,1% и она износи 179,1 млрд динара;
- остварен је раст капитала од 0,1% и он износи 34,6 млрд динара;
- остварено је повећање техничких резерви од 11,8% и њихова потпуна покривеност како у животним осигурањима, тако и у неживотним осигурањима;
- остварено је повећање укупне премије од 15,9% и она износи 41,1 млрд динара;
- доминантно је учешће неживотних осигурања у укупној премији и оно износи 78,7%. Премија неживотних осигурања бележи раст од 14,5%, при чему премија имовинских осигурања, премија осигурања од последица незгоде и премија осигурања моторних возила – каско бележе пад;
- животна осигурања повећавају учешће у укупној премији са 20,4% на 21,3%;
- концентрација на тржишту мерена Херфиндал–Хиршмановим индексом је умерена.

Кључне области којима би друштва требало да се баве су: корпоративно управљање, које између осталог подразумева адекватно успостављен систем интерних контрола, унапређење управљања ризицима, унапређење техника вредновања улагања, јачање транспарентности, јачање добре праксе пословања и фер односа према клијентима, правовремена исплата штета, активности на едукацији потенцијалних осигураника, чиме ће допринети јачању поверења осигураника и стварању услова за развој овог сегмента финансијског система, и др.

Такође, ту су и едукација и припрема за примену новог методолошког оквира за управљање ризицима, *Solvency II*. Наиме, адекватно управљање ризицима од кључног је значаја за успешност пословања осигураваача. Управо то је и суштина директиве *Solvency II*, према којој се од осигураваача захтева сагледавање и побројавање свих врста ризика којима су изложени у свом пословању, као и ефикасније управљање овим ризицима. Она уводи сложеније захтеве солвентности ради обезбеђења довољног капитала за ризике којима су друштва за осигурање изложена.